STIFTUNG
ST.-HELENA-KAPELLE e.V.

DE PDF VOOR DE AUDIOCLIP

Wandkleed van Lucy Vollbrecht-Büschlepp

Kunstenares uit Bocholt (1917-1995)

Zelfportret, olieverf, 1942, 60 x 48 cm,
Privé-eigendom

Wandkleed van Lucy Vollbrecht-Büschlepp

Van de Bocholtse kunstenares Lucy Vollbrecht-Büschlepp vinden we in de Hemdener kapel twee textielwerken: een wandkleed en een doek op de ambo (de lessenaar of ‚tafel van het Woord').

Van bijzonder belang is de handgemaakte wandkleed met het motief van de naamgeefster van de kapel, de heilige Helena. Op deze afbeelding houdt de heilige Helena het houten kruis stevig vast als een schat. Ze staat met haar voeten op een gesuggereerde heuvel, links en rechts naast haar staan nog twee kleinere kruisen op de achtergrond.

Deze afbeelding is gebaseerd op de legende dat Helena op hoge leeftijd naar Jeruzalem is gereisd om het kruis van Jezus te vinden op de heuvel Golgotha, waar Jezus samen met twee andere ter dood veroordeelden zou zijn gestorven. De heilige Helena ontdekte deze plek en haar vondst gold en geldt voor christenen als bewijs voor het bestaan van Jezus Christus. Hij was de aanleiding om op deze plek in Jeruzalem de allereerste kerk te bouwen: de zogenaamde „Grafkerk" of „Opstandingskerk". De heilige Helena is daarmee de stichtster van de kerk (als gebouw) en geldt tegenwoordig onder andere als beschermheilige van de „schatzoekers" en van de spijkersmeden (naar analogie met de spijkers van het kruis van Jezus).

De tekst op de muurschildering „O Crux ave spes unica" betekent „O kruis, wees gegroet, onze enige hoop". De rode kleur van het gewaad van Helena staat voor de goddelijke liefde, de groene mantel voor de hoop. Ze kijkt de toeschouwer recht in de ogen om hem aan te spreken.

Afbeelding van Sint-Helena

Doek op de Ambo, de Tafel van het Woord:

Op de afbeelding zijn onderaan twee handen te zien en bovenaan een witte duif. De mens opent zijn handen, ofwel zichzelf, om de Heilige Geest te ontvangen. De vogel is omgeven door een gouden cirkel. Deze cirkel doet denken aan een hostie. De afbeelding verwijst naar de eucharistie, waardoor de Geest van God tot de mensen komt. Tussen de ‚duif' en de handen zijn in een halve cirkel zeven kleine vlammen afgebeeld. Deze kunnen staan voor de zeven sacramenten die de mens, net als de Heilige Geest (duif) en de eucharistie (hostie), kan ontvangen door zijn openende gebaar. De afbeelding van de vogel vormt een volmaakte cirkel, de gouden vorm rond het hoofd van de vogel is eveneens een cirkel. Nog drie dunne gouden lijnen die het bovenste motief omsluiten, vormen een ovaal. Dit ‚ovaal' doet denken aan de vorm van een ei. Het getal symboliseert de Drie-eenheid en de vorm van het ei de vruchtbaarheid van Gods gaven.

Doek op de ambo van de Sint-Helenakapel, Hemden

Een ander werk van Lucy Vollbrecht-Büschlepp is te vinden op de weg van Bocholt naar de kapel, waar we langs een wegkapelletje komen met een mozaïek van haar hand. Een wegkapelletje is een klein religieus monument van steen of hout dat vaak langs wegen of kruispunten wordt geplaatst om aan een gebeurtenis te herinneren of om voorbijgangers uit te nodigen voor een korte rustpauze en een gebed. Het stenen, wit gepleisterde wegkapelletje staat op de splitsing ongeveer 500 m voor de kapel, waar links de straat „Hölle" begint. Het heet „Vesperbild". „Vesper" betekent „avondtijd". De scène van de mozaïek in het midden van het wegkapelletje toont Maria die haar dode zoon op haar schoot houdt.

Haar rode mantel staat voor haar liefde voor hem, de witte doek die het dode lichaam draagt staat voor onschuld. Het beeld wordt links en rechts omlijst door de kleur ‚BLAUW'. In het Oude Testament is blauw de kleur van het getuigenis, in het Nieuwe Testament de kleur van de waarheid en de goddelijke adem, de ziel.

Wegkapel met „Pietà"-mozaïek

De ver buiten onze stadsgrenzen bekende kunstenares Lucy Vollbrecht-Büschlepp werd op 20 december 1917 in Bocholt geboren als Lucy Büschlepp. Haar familie stond open voor kunst, haar vader kon goed tekenen en legde zich toe op kalligrafie, de kunst van het mooi schrijven, haar oom was tekenleraar, nichtjes en nichtjes waren schilderessen. Lucy‘s interesse voor kunst werd vooral gewekt en gestimuleerd door haar lerares Klara Günder op het Marien-Lyceum in Bocholt (toen een meisjesschool).

Bepalend was haar daaropvolgende studie aan de Folkwangschule Essen, waar ze grafische kunst en schilderkunst als hoofdvakken volgde. Het concept van de Folkwangschule, met haar streven om de ‚geest van het geheel‘ over te brengen en de kunsten uit hun isolatie te halen, viel bij haar in vruchtbare grond. Het wekte in haar een openheid en nieuwsgierigheid voor zeer uiteenlopende materialen en benaderingen, die ze zich geleidelijk aan autodidactisch eigen maakte.

Omdat ze ook geïnteresseerd was in andere materialen zoals keramiek, steen, glas en brons, leidde haar weg haar onder andere naar een majolicawerkplaats in het Westerwald, naar het kunstenaarsdorp Worpswede in de buurt van Bremen, naar Nederland en ook naar een werkplaats voor glas-in-lood en mozaïek in Kevelaer. Ze gebruikte haar talent om vele vaardigheden en technieken te leren, die ze in het grootste deel van haar werk met liefde en creativiteit tot in de perfectie heeft gebracht.

Op 25-jarige leeftijd trouwde ze met Heinz Vollbrecht, die ze na slechts twee jaar huwelijk in 1944 tijdens de Tweede Wereldoorlog verloor. In datzelfde jaar verhuisde ze terug naar haar ouders in Bocholt, waar ze haar dochter kreeg en voortaan voornamelijk als huisvrouw en moeder leefde.

Wegkapel met „Pietà“-mozaïek (Detail)

Zelfportret, olieverf, 1942, 60 x 48 cm, privécollectie (deze foto en de volgende uit het tijdschrift: Unser Bocholt, 4/2018-1/2019, 69./70. Jg.)

Naast haar werk op het gebied van het behoud van lokale tradities en gebruiken, volkskunde, beeldende kunst en gemeenschapszorg, zag ze zichzelf altijd ook als kunstenaar. Met veel kleine opdrachten, voornamelijk tekeningen en portretten, verdiende ze wat om in haar levensonderhoud te voorzien.

"Kinderdans", krijttekening, 36 x 45 cm, jaren 70, Stadsmuseum Bocholt

De inrichting van de Martinikirche in Wesel was een eerste grote openbare opdracht, die haar door een vriendenkring werd bezorgd. Daar werkte ze samen met een architect, de pastoor en een godsdienstleraar van het plaatselijke gymnasium aan een gezamenlijk project van vele kleurrijke glas-in-loodramen en talrijke pleistermozaïeken, dat haar vele jaren bezig hield en waaraan ze een groot aantal verdere opdrachten te danken had.

Kerk van St. Martini en een blik op het interieur van deze kerk in Wesel
(Unser Bocholt, 4/2018-1/2019, 69./70. Jg., S. 32 bzw. S. 20)

Mozes voor de brandende braamstruik, antiek, structuurglas/lood/zwart soldeer, 340 x 150 cm, ca. 1955, St. Martinikerk

Lucy Vollbrecht-Büschlepp is een christelijke kunstenares in de moderne tijd. Veel van haar werken, vaak in opdracht gemaakt, hebben een christelijke of kerkelijke verwijzing. De ‚kunstwereld' met zijn modes en individualisme, waarin kunst tegelijkertijd big business is omdat sommige mensen kunst willen hebben, bleef haar vreemd. „Ik heb me altijd het meest op mijn gemak gevoeld als ik iets moest krassen. Dat moet ik vandaag de dag nog steeds doen. Ik wil ook helemaal niet boven mijn stand leven, ik wil deze spanning behouden, die heb ik nodig om te kunnen werken", zegt ze in een interview met de lokale krant (BBV) ter gelegenheid van haar 75e verjaardag. Reinhard Lettmann, bisschop van Münster, schreef haar in 1988 in een brief: „Uw werk getuigt van uw onwankelbare geloof in de transcendentie van alles wat aards is naar God toe. Zo bent u getuige geworden van de christelijke hoop... Uw artistieke werk is een vorm van spreken in beelden en gelijkenissen. Zo hebt u ertoe bijgedragen dat het verlangen levend blijft en de hoop niet wordt belemmerd. Zo hebt u de mens afgebeeld die altijd een vragende en zoekende blijft.

Zo hebben jullie ‚vensters in de muren van het dagelijks leven' gebroken om uitzicht te bieden op de wijde horizon van God...'

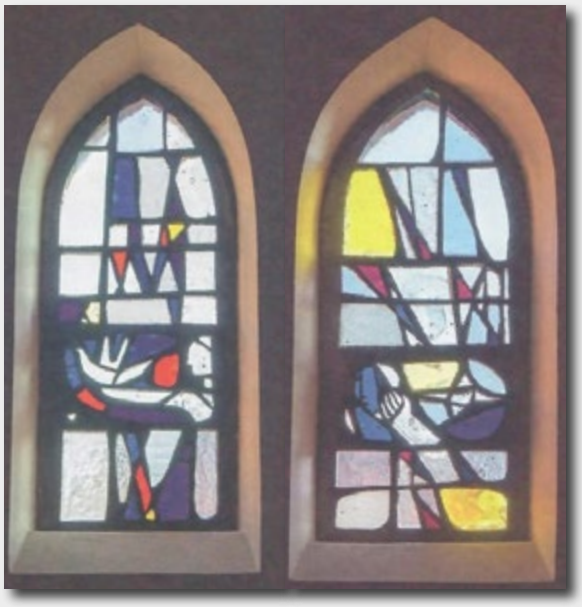

Gezegend zijn de vredestichters, want zij zullen kinderen van God worden genoemd. Gezegend zijn zij die vervolging ondergaan ter wille van de gerechtigheid; want van hen is het koninkrijk der hemelen. Arme Clarissenklooster in Bocholt, betonglas, 1967, De acht zaligsprekingen van de bergrede (Mt. 5,3 - 5,10) (Unser Bocholt, 4/2018-1/2019, 69./70. Jg., S. 45)

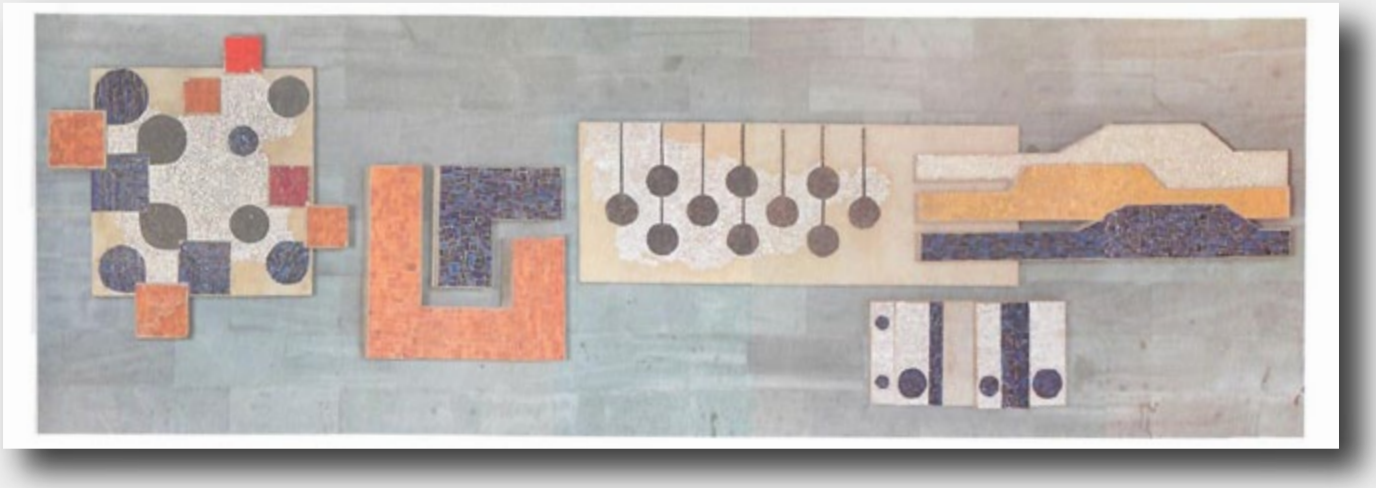

‘Veel is voorspelbaar’, mozaïek op de begane grond van de vakschool bij de watertoren (Unser Bocholt, 4/2018-1/2019, 69./70. Jg., S. 69)

Maar het werk van Lucy Vollbrecht-Büschlepp reikt veel verder dan directe christelijke thema's. Ze maakte een groot aantal ramen, mozaïeken, wandtapijten en bronzen gietstukken, waarvan er vele tentoongesteld worden of voor het publiek toegankelijk zijn. Daarnaast maakt ze portretten en grafische werken, die ze grotendeels in haar eigen huis vervaardigt, omdat ze geen atelier kon inrichten. Daarnaast was ze actief in verschillende stedelijke verenigingen, waaronder de EUREGIO-Kunstkreis en de Soroptimisten-Club Bocholt. Bij het tijdschrift voor cultuur en heemkunde UNSER BOCHOLT werkte ze in totaal meer dan 40 jaar van haar leven, onder andere als bestuurslid en als lay-outontwerpster. Talrijke uitgaven van dit tijdschrift zijn geïllustreerd met haar tekeningen.

Lucy Vollbrecht-Büschlepp laat talloze kunstwerken na, die zich in de openbare ruimte of in particulier bezit bevinden: tekeningen, glasmozaïeken, textiele wandkleden, mozaïeken, aquarellen, collages, bronzen beelden. Ze ontving uitnodigingen voor tentoonstellingen in grote Duitse kunsthuizen, ook in buurlanden en in de Verenigde Staten.

"Euregio", mozaïek in de inkomhal van het EUREGIO-Gymnasium Bocholt (Unser Bocholt Seite 68)

Een bijzonderheid in het werk van Lucy Vollbrecht-Büschlepp en tegelijkertijd iets wezenlijks zijn haar collages, die ze zonder opdracht heeft gemaakt. Vreemd beeldmateriaal, uitsneden en ook tekeningen worden geheel of gedeeltelijk samengevoegd. Door haar collages komt ze verborgen verbanden op het spoor. Het kan, zoals ze zelf zegt, een moment zijn waarop het wezenlijke zichtbaar wordt. Haar collages sluiten het duidelijkst aan bij het motto van de Romeinse dichter Vergilius „In het deel het geheel zien", dat ze boven haar werk heeft geplaatst.

In 1983 werd ze op 66-jarige leeftijd door de stad Bocholt onderscheiden met de stadsmedaille. Negen jaar later, in juli 1992, kende de bondspresident van de Bondsrepubliek Duitsland haar het Bundesverdienstkreuz am Bande (Federaal Kruis van Verdienste) toe voor haar levenswerk. Op 3 oktober 1995 overleed Lucy Vollbrecht-Büschlepp op 77-jarige leeftijd in Bocholt.

Verdere werken van Lucy Vollbrecht-Büschlepp

„Maria Sedes sapientiae“(Zetel van Wijsheid, glas-in-loodraam) Mariengymnasium Bocholt, pauze hal, 1991, 96 x 69 cm
(Unser Bocholt, 4/2018-1/2019, 69./70. Jg., S. 74)

Collage zonder titel, privécollectie, 60 x 45 cm

Collage zonder titel, privécollectie, 40 x 40 cm,
(Unser Bocholt, 4/2018-1/2019,
69./70. Jg., S. 53)

“Janus Head”, Romeinse god van begin en einde, bronzen reliëf in het stadsarchief van Bocholt en in het stadsmuseum van Bocholt, 37 x 37 x 3 cm (Unser Bocholt Seite 17)